

Стан довіри та інфантилізація суспільства в глобальному світі викликає занепокоєння. Тільки 30% людей готові довіряти іншим за наявності відмінностей. Це наслідок тотального одержавлення суспільства. Люди вже не довіряють ані медіа, ані громадським організаціям і тим більше уряду.

17 Лютого 2026 | Світові індекси та рейтинги | Політика і Право

АВТОР: ЯРОСЛАВ РОМАНЧУК

Криза невдоволення та образи (grievance) змінилася кризою замкнутості та відокремленості. Цей висновок зроблено на основі опитування 33939 осіб у 28 країнах світу наприкінці 2025 року. Ймовірно, люди зі своїми внутрішніми переживаннями й тривогами, питаннями й обуренням не знайшли нічого кращого, як замкнутися в бульбашці своїх рідних та однодумців.

18 січня 2026 року Edelman Trust Institute представив свій щорічний флагманський продукт – доповідь про стан довіри у світі **Edelman Trust Barometer** «Довіра в умовах самоізоляції» (Trust Amid Insularity).

Соціологи встановили, що

«70% людей не хочуть або не наважуються довіряти тим, чії цінності, факти, підходи до розв'язання проблем або культурний фон відрізняються від їхніх власних. В результаті тільки 30% готові довіряти людям, попри відмінності».

Це означає, що якщо людина живе за відмінними від більшості ключовими цінностями, вірить іншим фактам і джерелам, якщо вона хоче розв'язувати проблеми суспільства інакше, якщо вона з іншої культури, з іншою освітою, чи у неї інший стиль життя, то лише 30% людей відкриті до формування довіри до неї, а у 70% сформовано замкнуте довірче мислення. Щобільше, як показало опитування, 76% людей у світі не тільки не довіряють тим людям, що відрізняються від них, а й активно намагаються погіршити їх життя і становище! Це стан коконізації, капсулізації людей.

Суспільство можна уявити у вигляді бджолиних стільників. На відміну від бджолиного рою в людському суспільстві переважна більшість самоізолювалася, згрупувавшись у невеликі кластери. Вони відгородили себе один від одного, помістивши людей поза своїм близьким колом у клітинку «чужі» або навіть «вороги». Вони не чують аргументи один одного, навіть не готові вислухати і зрозуміти один одного. Такий стан – прямий наслідок тотального одержавлення суспільства, що призвело до широкомасштабного відокремлення. Розвиток інтернету, соціальних мереж, Інстаграму, Тік-Току і Youtube, безумовно, сприяло цьому.

Велика держава зробила людину малою, тривожною, замкнутою.

Чому відбулося відчуження в суспільстві?

До моделі Великої держави основними інститутами суспільства були сім'я і церква. Вони були центрами виховання і формування цінностей для дітей, створювали систему соціальної, медичної підтримки людей похилого віку. В сім'ях відбувалася підготовка робочої сили для домашнього господарства та організація економіки в цілому. Сім'ї між собою спілкувалися, обмінювалися інформацією, оцінками та думками. Нерозривним, природним був зв'язок поколінь. Формування людської, ділової репутації відбувалося відкрито, на очах у всіх. Цінність бренду прізвища сім'ї багато значила, була джерелом інформації про неї, частиною страхового поліса. Потім прийшла індустріалізація, урбанізація, поступова маргіналізація Бога і сім'ї при одночасному збільшенні ролі, місця і розміру держави.

Марксистичні й теоретичні моделі держави загального добробуту (welfare state) обіцяли розв'язувати матеріальні проблеми людей через державу, конкуруючи з Інститутом сім'ї та церкви. Пrawdami і неправдами, через регулювання ринку праці, грошово-кредитну, бюджетно-податкову політику, через монополію на освіту, охорону здоров'я та пенсійне забезпечення, тотальний контроль над благодійністю вони довели сім'ю і віру до екзистенційної кризи. Держава не тільки зайняла командні висоти у фінансовому та так званому соціальних секторах. Вона помістила себе в центр життя практично кожної людини, «купивши» її підтримку обіцянками безплатності, пільг і безбідного життя без криз.

Процес відчуження людини від сім'ї, місцевої громади й суспільства в цілому відбувався поступово.

III і IV технологічні революції прискорили ці процеси. Безпрецедентний доступ до інформації найрізноманітнішого характеру, кастомізація споживчих товарів, зміна виробництва і зайнятості, широке поширення соціальних мереж і нових медійних майданчиків разом з державною пропагандою DEI/ESG, гендеризму, woke культури і мультикультуралізму – все це вплинуло на ставлення людини до навколишнього світу. Щоб не відчувати себе непотрібною, дрібною тріщинкою в безкрайніх, безсистемних потоках подій та інформації, люди почали свідомо обмежувати коло спілкування та число авторитетів, тільки тими, хто поділяє їхні думки, судження та оцінки. Ізоляція в комфортному для себе середовищі, в тому числі в соціальних групах і мережах, призвела до кризи повноцінної довіри.

Як встановили вчені Edelman Trust Institute, у 2005 році довіра змістилася на користь людей свого кола і рівня (peers). У 2006 році «людина така, як я» стала джерелом інформації й знань, що заслуговує на довіру. З того часу саме серед близьких собі людей, у своєму колі відбувається формування довіри.

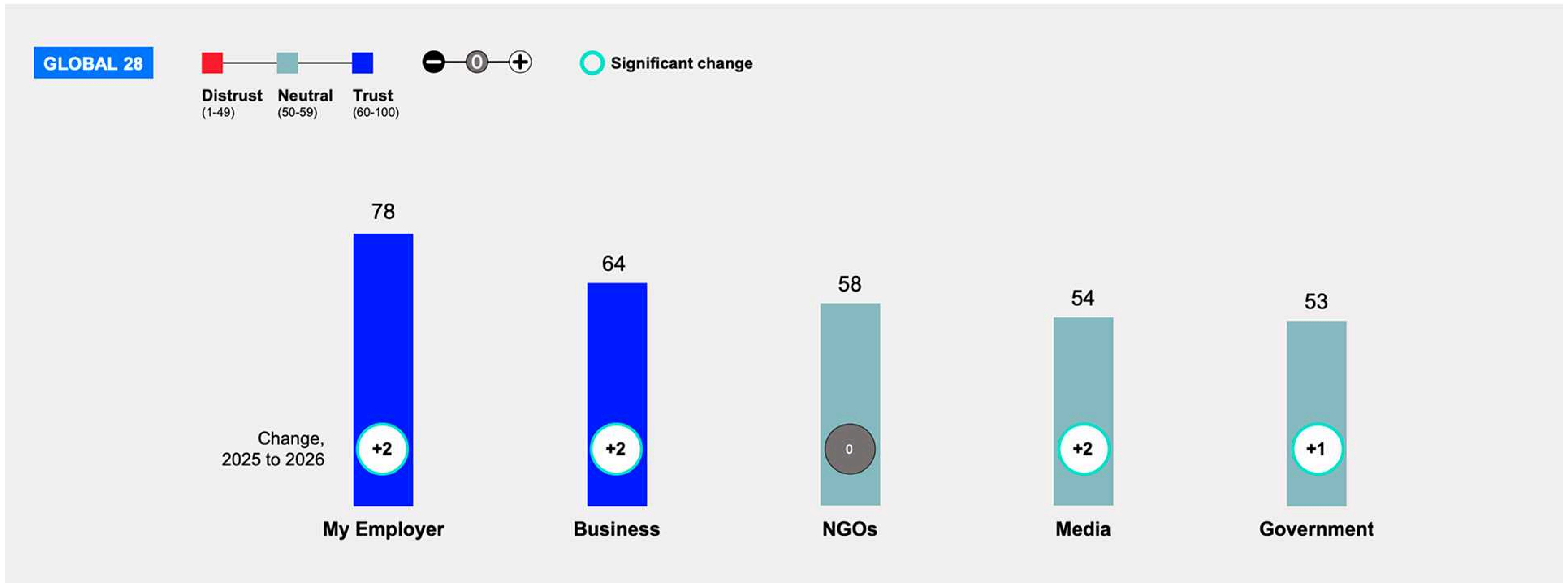
Edelman Trust Barometer 2026 встановив, що в результаті значущих подій у суспільстві протягом останніх п'яти років чиста втрата довіри (сума тих, хто втратив довіру і тих, хто збільшив) склала:

- └ до національних лідерів 16 відсоткових пунктів;
- └ до основних медійних організацій 11 відсоткових пунктів;
- └ до іноземних бізнес-лідерів 6 відсоткових пунктів.

При цьому чиста довіра зросла до «моїх сусідів, сім'ї та друзів» та до «моїх колег по роботі» на 11 відсоткових пунктів, а до мого директора (CEO) на 9 відсоткових пунктів. А до держави, яка стала центром життя людей, довіра знаходиться на критично низькому рівні. Не допомагає ні уніфікація державних програм навчання в середній школі та університетах, ні активна участь держави в ринку ЗМІ, ні активний державний інтервенціонізм у соціальній та культурній сферах. Немає сумнівів, що криза довіри – це черговий провал держави (government failure).

Trust Increases For Each Institution Except NGOs; Only My Employer and Business Trusted

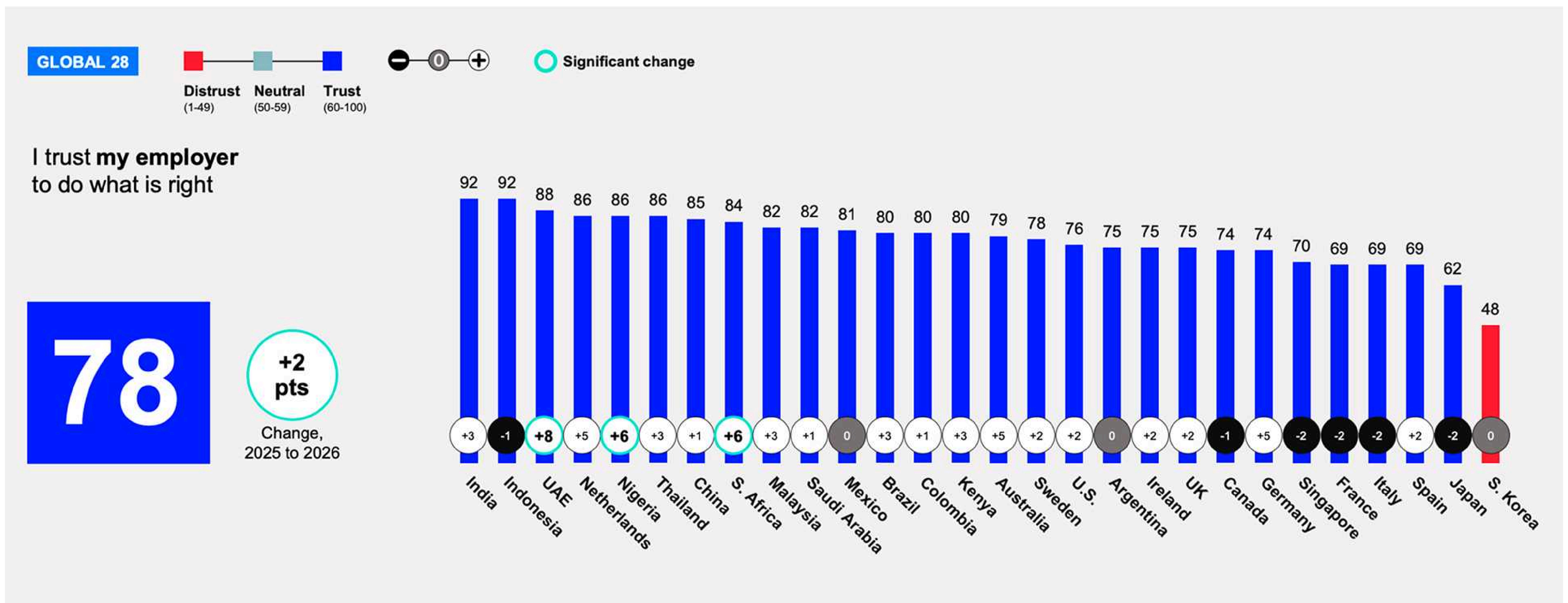
Percent trust

У 2026 р. зафіксовано такі рівні довіри: до **«мого роботодавця»** – 78%, бізнесу – 64%, НГО – 58%, медіа – 54% і уряду – 53%. Зона довіри починається з 60%. Зона недовіри – 1 – 49%. Найвищий рівень довіри до роботодавця в Індії – 92% і в Індонезії (92%). У Нідерландах він становить 86%, Китаї 85%, Бразилії 80%, Швеції 78%, США – 76%, Великій Британії – 75%, Німеччині 74%, Франції 69%. З опитаних країн тільки в Південній Кореї він знаходиться в зоні недовіри – 48%.

My Employer Trusted in 27 of 28 Countries Measured

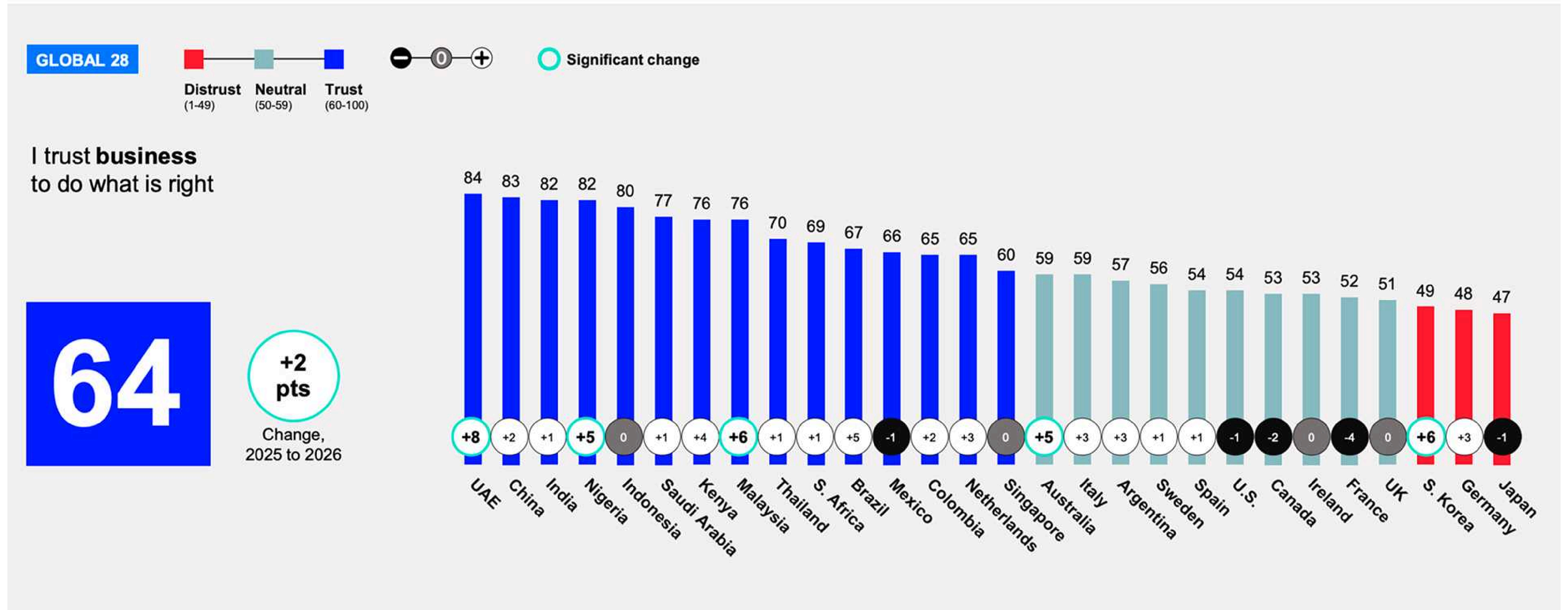
Percent of employees who say

Рівень довіри до **бізнесу** по всіх країнах опитування склав 64%. Найвищий рівень в ОАЕ – 84%, Китаї – 83%, Індії та Нігерії – 82%. В Італії (59%), Швеції (56%), США (53%), Франції (52%) і Британії (51%) рівень довіри знаходиться в нейтральній зоні, а в Південній Кореї (49%), Німеччині (48%) і Японії (47%) – в зоні недовіри.

Business Trusted in 15 of 28 Countries Measured

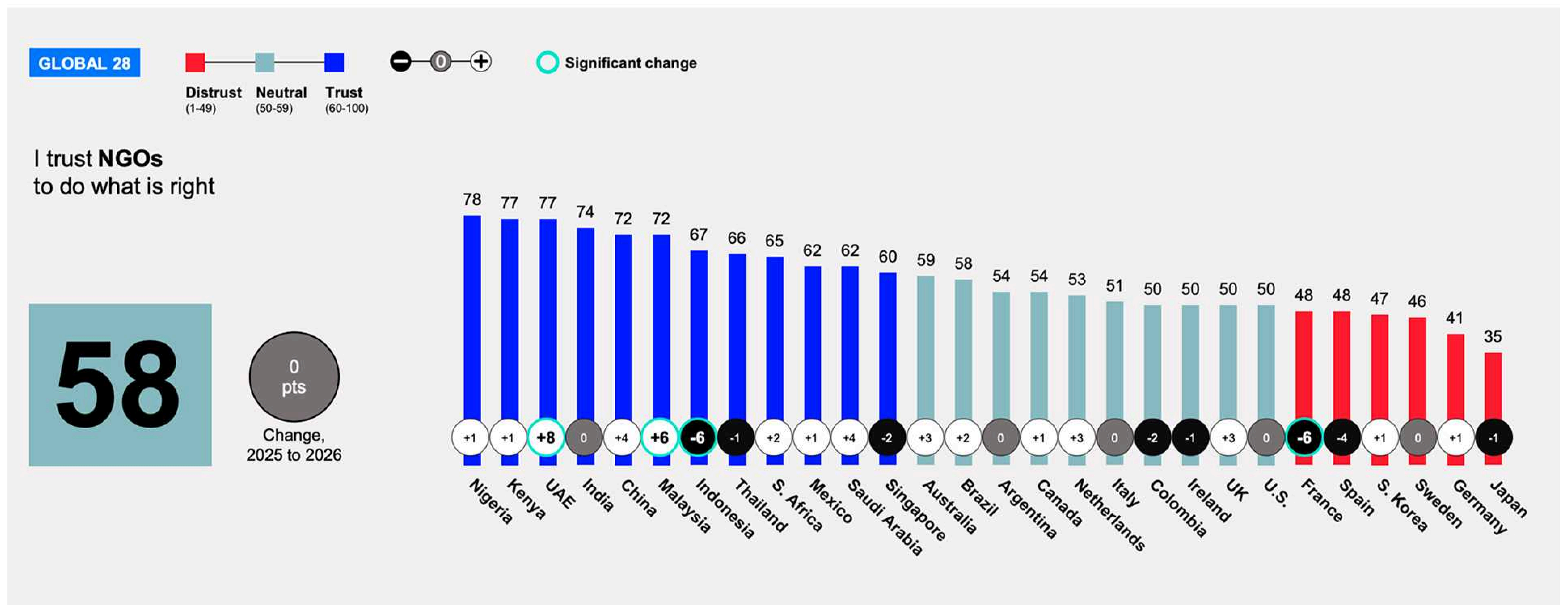
Percent who say

Рівень довіри до **недержавних громадських організацій** у всіх країнах опитування склав 58%. Найвищий рівень зафіксований у Нігерії (78%), Кенії та ОАЕ (77%) і Китаї (72%). У Бразилії (58%), Аргентині (54%), Італії (51%), Великобританії та США (50%) він знаходиться в нейтральній зоні, а у Франції (48%), Іспанії (48%), Південній Кореї (47%), Швеції (46%), Німеччині (41%) і Японії (35%) він знаходиться в зоні недовіри.

NGOs Trusted in 12 of 28 Countries Measured

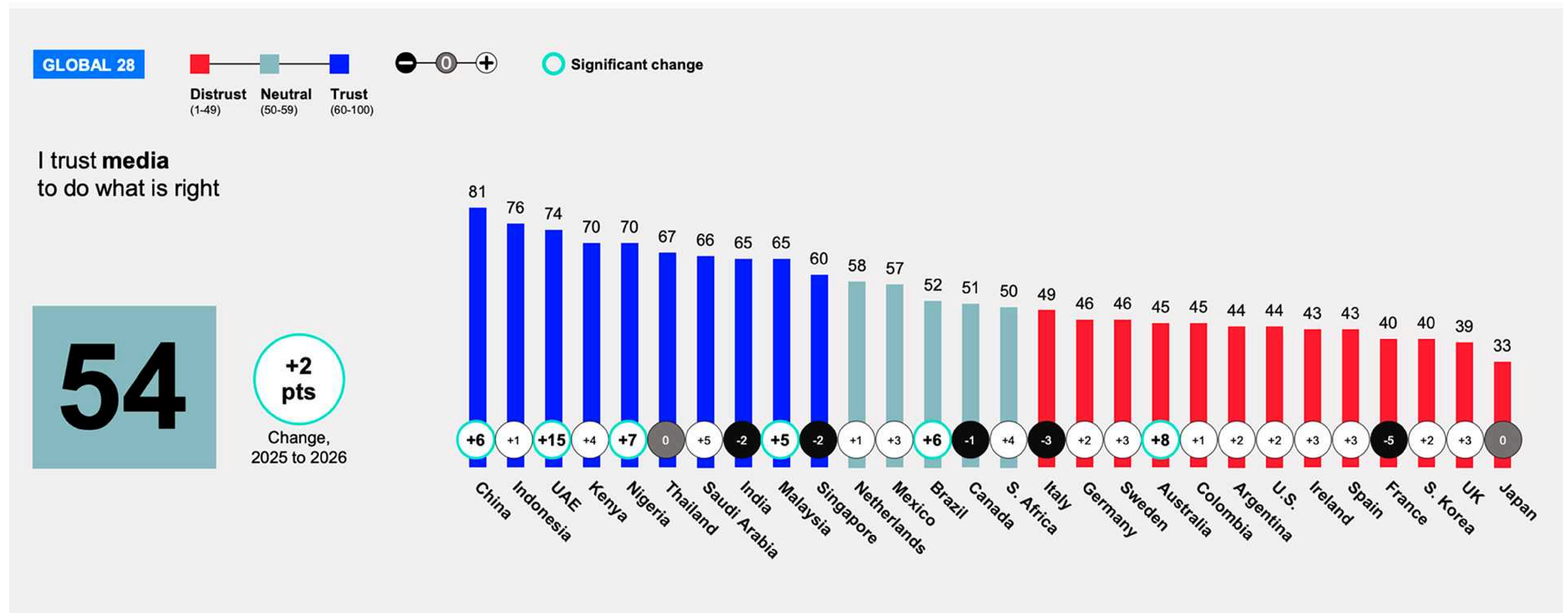
Percent who say

Рівень довіри до **ЗМІ** у всіх країнах опитування становить 54%. Найвищий рівень довіри зафіксований у Китаї (81%), Індонезії (76%), ОАЕ (74%), Кенії (70%) і Нігерії (70%). У нейтральну зону потрапили Нідерланди (58%), Бразилія (52%), Канада (51%). У зоні недовіри опинилися Італія (49%), Німеччина (46%), Швеція (46%), Австралія (45%), Аргентина (44%), США (44%), Іспанія (43%), Франція (40%), Південна Корея (40%), Велика Британія (39%) і Японія (33%).

Media Distrusted in 13 of 28 Countries Measured

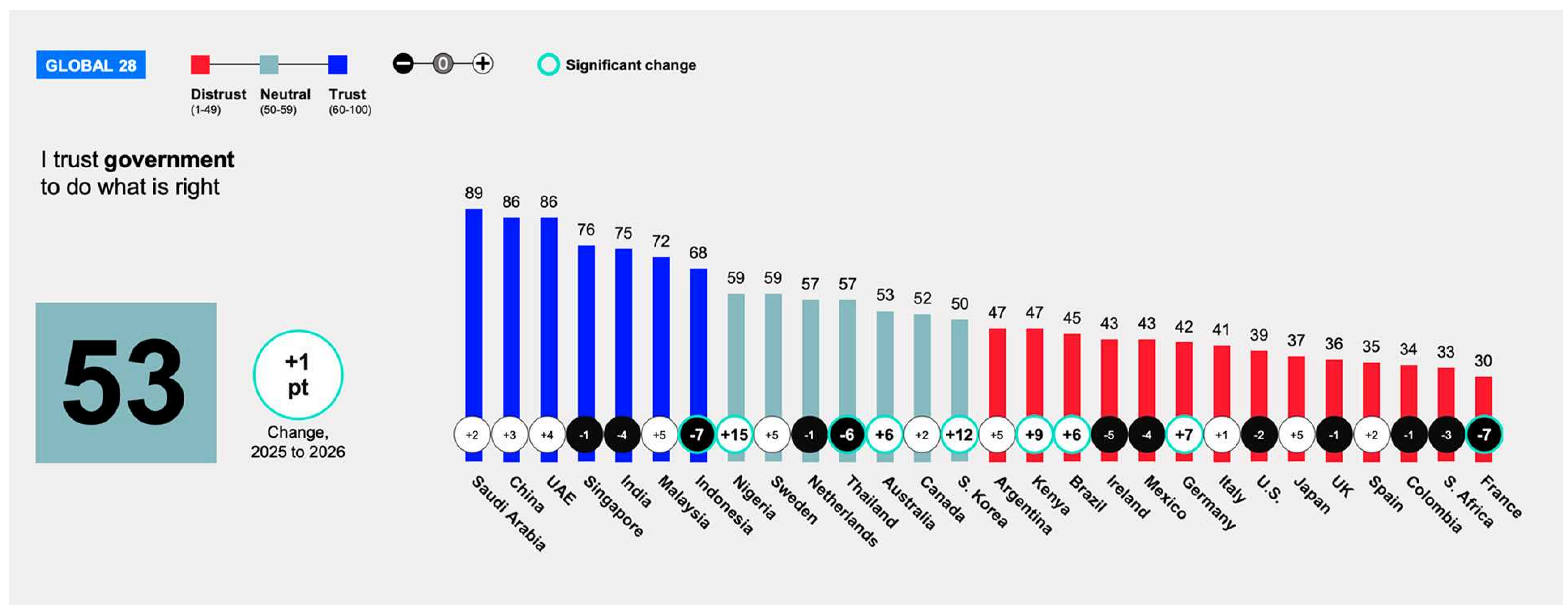
Percent who say

Рівень довіри до **уряду** – найнижчий серед усіх інститутів. Загалом йому довіряють 53%, що наближається до зони недовіри. Найвищий рівень довіри до держави в Саудівській Аравії – 89%, Китаї – 86%, ОАЕ – 86%, Сінгапурі – 76% та Індії 72%. У нейтральній зоні опинилися Швеція (59%), Австралія (53%), Канада (52%), Південна Корея (50%). У зону недовіри до уряду потрапили Бразилія (45%), Ірландія (43%), Німеччина (42%), Італія (41%), США (39%), Японія (37%), Британія (36%), Іспанія (35%), Південна Африка (33%) і Франція (30%). У зону недовіри (за чотирма з п'яти параметрів) потрапили уряди Японії, Південної Кореї та Німеччини.

Government Distrusted in 14 of 28 Countries Measured

Percent who say

В європейських країнах з великою державою люди відчувають недовіру до тих, хто не є її частиною. Звичайно, не можна порівнювати чесність, щирість відповідей у тоталітарних, авторитарних країнах, як, наприклад, у Китаї, з відповідями у США чи Великій Британії. Ми фіксуємо розчарування людей в уряді, який явно не справляється з розширеним функціоналом. Теоретики та ідеологи моделі держави загального інтервенціонізму сформували високі очікування у людей в обмін на згоду збільшити свою присутність в економіці та житті людей. Більшість цих очікувань була пов'язана з утриманством. Якщо в короткостроковій і середньостроковій перспективі державні соціальні та корпоративні програми підтримуються населенням (пенсії, допомоги, дотації, субсидії, гранти, пільгові тарифи, кредити тощо), то в довгостроковій перспективі вони стають джерелами кризових явищ і, відповідно, втрати довіри до Уряду в цілому.

На шляху до нових авторитетів та інфлюенсерів

Соціологи Інституту Едельмана встановили цілу низку важливих станів і закономірностей:

- бюрократичний апарат десятиліттями проводить політику вирівнювання доходів;
- державний апарат декларує боротьбу з нерівністю за допомогою прогресивних податків, соціальних і корпоративних пільг, осуду виробництва так званих суспільних благ (public goods).

Результат виходить прямо протилежним.

За рівнем довіри розрив між багатими і бідними збільшується.

- └ *«...З 2012 року розрив у рівні довіри між групами з високим і низьким доходом більш ніж подвоївся в усьому світі. Довіра серед людей з високим доходом неухильно зростає, в той час, як серед груп з низьким доходом вона стагнує або відстає. В цей час США демонструють найбільший розрив у рівні довіри залежно від доходу — 29 пунктів...»* ┘

Однією з перших соціальних груп, яка в умовах самоізоляції людини потрапляє в категорію «чужий» і навіть «ворог», є іноземці. Це проявляється як на культурному рівні, так і в економіці. Суспільство і бізнес виправдовують і підтримують протекціонізм і фаворитизм, але в результаті зростає популярність націоналізму. America first – типовий прояв такої політики.

Соціологи Інституту Едельмана встановили, що люди значно більше довіряють вітчизняним компаніям, ніж іноземним.

- └ *«...Є багато країн з двозначною перевагою вітчизняних компаній у плані довіри, включаючи Канаду (31 бал), Німеччину (29 балів), Японію (29 балів) і Велику Британію (25 балів). Це свідчить про сильнішу націоналістичну довіру, ніж у Китаї (17 балів), США (16 балів), Мексиці (11 балів) і Бразилії (7 балів). Тут перевага вітчизняних компаній менша...»* ┘

Ще один показник глибокого розчарування людей в державній системі – рівень оптимізму щодо майбутнього, який помітно слабшає: «В цілому по світу тільки 32% людей вважають, що наступне покоління буде жити краще, причому за останній рік найбільше зниження показників спостерігається в Індії (-13 пунктів) і Китаї (-13 пунктів)».

Франція – переконливий приклад країни, що потрапила в петлю популізму і Левіафанства. Реалізація на практиці моделі держави загального інтервенціонізму під впливом вимог пересічних громадян привела країну в епіцентр цілого ряду взаємопідсилюючих криз. У період 2015-2025 рр. середньорічні витрати органів державного управління Франції склали ~57% ВВП. За оцінкою МВФ (жовтень 2025) валовий державний борг Франції за підсумками 2025 р. склав 116,5% ВВП. Для порівняння у 2000 р. він був 59,7% ВВП.

Державний апарат у партнерстві з теоретиками Левіафана зловживали довірою суспільства, постійно підживлюючи утриманські настрої. В результаті країна зайшла в глухий кут і, без сумнівів, заплатить за вихід дуже високу ціну. У Франції тільки 6% населення вважає, що наступне покоління буде жити краще. Це означає, що, як мінімум, два попередні покоління жили не за коштами, шляхом проїдання майбутнього своїх дітей і онуків.

Ситуація в Німеччині не набагато краща. У цій країні тільки 8% жителів вважає, що наступне покоління буде жити краще. В Італії таких 8%, Нідерландах 11%, Швеції 12%, Іспанії 13%, Японії 14%, Британії – 14%, Канаді 16%, Америці 21%, Австралії 22%, Південній Кореї 23%. Такий низький рівень очікувань щодо майбутнього свідчить про те, що люди усвідомлюють неспроможність, безвихідність нинішньої моделі розвитку, але відмовитися від неї, проявити солідарність і підтримку майбутнім поколінням вони не поспішають.

Найбільше людей, які вважають, що наступне покоління буде жити краще, в Саудівській Аравії та Нігерії – 65%, слідом йдуть ОАЕ – 63%, Кенія – 59% та Індонезія з Китаєм – по 56%.

Відновлення довіри як шлях до малої держави

Немає сумніву, що європейська модель welfare state або держави загального інтервенціонізму перебуває в кризі. Вихід з неї – означає різке, масштабне скорочення розміру і функціоналу держави, відновлення повноцінних ринкових відносин у виробництві та фінансах, ліквідація тупикових інвестиційних проектів і неефективних інститутів, формування добровільних, децентралізованих мереж соціальної підтримки, приватизація системи освіти, охорони здоров'я та пенсійного забезпечення з переходом на адресну, індивідуальну систему надання підтримки людям у скруті.

Для прийняття такого пакета реформ потрібна політична воля, підкріплена мандатом суспільної довіри, а цієї самої довіри немає. Чим довше триватиме період безчасся, інерції старих рішень, тим вищими будуть витрати транзиту до нової нормальності. Через гострий дефіцит політичного, інтелектуального лідерства утворився вакуум у системі прийняття рішень. Ніхто не знає, з якого середовища, соціальної групи, з яким статусом проявляться і отримають важелі влади майбутні політики.

За даними Барометра довіри Едельмана 2026 особисті соціальні мережі (живі та електронні) заповнюють порожнечу, залишену інституційними лідерами. З одного боку, це своєрідний ескапізм, самоізоляції від світу, який став непередбачуваним, незрозумілим і чужим. З іншого боку, це спроба налагодити нові зв'язки, сформувати нематеріальні активи, які стануть частиною системи страхування та управління новими ризиками.

L *«...За останні п'ять років в результаті великих суспільних подій люди стали більше довіряти особистим стосункам, наприклад, з колегами по роботі і керівником компанії, і менше довіряти урядовим лідерам, великим ЗМІ та іноземним бізнес-лідерам...»* **T**

Зацикленість тільки на людях свого кола, рівня і цінностей негативно впливає на бізнес, особливо у великих колективах. Як встановили соціологи Інститут Едельмана: % співробітників воліли б змінити відділ, ніж підкорятися керівнику з абсолютно іншими цінностями. 34% співробітників знизили б свої зусилля при роботі з керівником проекту, що має протилежні переконання, а 34% населення в цілому погодилися б на вищі ціни і менший вибір, щоб обмежити діяльність іноземних компаній в країні».

Сформоване ставлення вже генерує витрати як для бізнесу, так і для країни.

Управління персоналом, кадрова робота, синхронізація команд в рамках одного процесу, програми, стає серйозним викликом. Фрагментація mainstream політичного поля, коли суспільство дробиться на маленькі осередки, відкриває шлях до влади популістам, маніпуляторам і тим інфлюенсерам, які вміло використовують соціальні мережі, інтернет-ресурси та можливості привабливої віртуалізації свого образу. При цьому шанси на консолідацію політичних, інтелектуальних, економічних еліт в ім'я проведення системних трансформацій на базі програми дій, істотно знижуються.

Соціологи Інституту Едельмана вважають, що сучасні інститути не справляються із завданням зміцнення довіри в країні.

L *«...Посередництво у зміцненні довіри усуває розбіжності та сприяє зміцненню довіри між групами, які не довіряють одна одній. Існує великий розрив між очікуваннями, що інститути зобов'язані сприяти зміцненню довіри, і тим, наскільки добре вони це роблять, особливо в уряді (розрив у 42 пункти). За ним слідує ЗМІ (розрив у 35 пунктів), НДО (розрив у 28 пунктів) і бізнес (розрив у 26 пунктів)...»* **T**

Особливу цінність для кожної країни в плані проведення реформ, ліквідації неефективних інститутів і наслідків інвестиційних помилок становлять люди, які виконують функцію модераторів між різними осередками, групами, «стілниками» людського вулика. Вони як брокери довіри, які здатні ідентифікувати спільне, представити ті цінності та інтереси, досягнення яких можливе при консолідації. Це не просто фахівці HR (human relations) або GR (government relations). Це люди, які повинні володіти здатністю інтегрувати знання економіки, державного управління, юриспруденції, психології, соціології та історії. Водночас вони повинні бути ефективними комунікаторами та модераторами тих тем і проблем, які найбільше турбують суспільство та бізнес.

Такого роду брокери довіри можуть з'являтися з найрізноманітніших соціальних груп та інститутів. Сьогодні люди особливу надію пов'язують з бізнесом. Соціологи встановили, що суб'єкт «мій роботодавець» перевершує інші інститути в плані формування довіри.

L «...Мій роботодавець — єдиний інститут, який, на думку більшості, успішно долає розрив між групами, що не довіряють одна одній. Він сприяє зміцненню довіри між ними (58 % співробітників). Працівники вважають, що ефективні способи зміцнення довіри з боку роботодавців включають просування загальної ідентичності та культури (82 %), створення команд із співробітників з різними цінностями (81 %) і проведення тренінгів з конструктивного діалогу (80 %)...» **1**

Люди глибоко розчарувалися в політиках.

Низький рівень довіри до традиційних ЗМІ, які в багатьох країнах зруйнували свою репутацію, ставши партнерами владних політичних партій та ідеологічних груп. Та ж доля спіткала недержавні громадські організації (НГО), які також зрослися з владою, стали партнером у розробці та проведенні економічної та інституційної політики. Особлива роль дістається генеральним директорам (CEO). Вони все частіше виступають як рольові моделі. Саме вони мають великий потенціал для того, щоб стати ефективними брокерами довіри.

L «...Хоча 73% людей вважають, що генеральні директори зобов'язані сприяти зміцненню довіри і активно долати розбіжності, тільки 44% вважають, що вони роблять це добре (різниця в 29 пунктів). Ефективні дії включають консультації з людьми з різних верств суспільства при прийнятті рішень (75%) і конструктивну взаємодію з критиками і скептиками (74%)...» **1**

Для формування довіри в умовах багаторівневих криз недостатньо доступу до традиційних ЗМІ. Потрібна активна робота з тими джерелами інформації, якими користується сучасне суспільство. На думку соціологів Едельмана, довіра до голосів у соціальних мережах відкриває закриті двері.

L «...Люди, які довіряють інфлюенсерам, кажуть, що вони довірилися б або розглянули б можливість довіритися компанії, якій вони зараз не довіряють, якби за неї поручився хтось, кому вони вже довіряють, наприклад, інфлюенсер у сфері харчування або способу життя...» **1**

Відзначимо сфери, які важливі для людей у плані формування довіри. Це харчування і спосіб життя, а не політик, економіст, філософ, священник, вчитель або психолог.

Той факт, що брокерами довіри є люди, які висловлюють свою точку зору на їжу і спосіб життя, говорить про небезпечний рівень деінтелектуалізації сучасного суспільства, його вульгаризації і втрати ціннісних орієнтирів. Коли більшість довіряє людині, яка красиво говорить про шніцелі, вино і оливки, про подорожі, вілли і пляжі, а не інтелектуалу, вченому-професіоналу в сфері економіки, фінансів, управління і політекономії, саме час провести глибоку ревізію системи середньої та вищої освіти, в першу чергу, у сфері гуманітарних наук.

Це також свідчить про кризу інституту церкви.

Держава витіснила її на узбіччя, істотно змістивши матрицю цінностей. Десять заповідей замінили десятками тисяч сторінок нормативних актів. Місце Бога зайняла держава, тобто Левіафан. Місце сім'ї – соціальні мережі, які при гострому дефіциті живого спілкування, дружби, любові, співчуття і співучасті поглибили проблему самотності, призвели до втрати, тривоги, образи і навіть озлоблення на весь світ за межами маленького осередку людей свого кола, рівня та інтересів.

В результаті ми маємо ще один приклад ненавмисних наслідків державного інтервенціонізму або провалу держави. Суспільна дезінтеграція, нездатність вчасно ідентифікувати проблеми і прийняти рішення про їх ліквідацію, заперечення справжньої інтелектуальної, культурної еліти і заміна її попсовими інфлюенсерами – це прояви інфантилізації суспільства, як наслідок його одержавлення.

Такий кризовий стан суспільств більшості розвинених і країн, що розвиваються, не можна подолати внесенням косметичних правок в чинні правові, соціально-економічні моделі. Потрібна фундаментальна, глибока трансформація філософської, світоглядної матриці. Замість колективізму Маркса, Кейнса і сучасного соціалізму потрібна теорія соціального розвитку, праксеологія Мізеса і Хайєка.

Замість соціального, економічного інжинірингу Левіафана потрібна повноцінна політекономія капіталізму, яким його описували вчені Австрійської економічної школи і філософ Айн Ренд. Далеко не факт, що країни Заходу прийдуть саме до такого рішення, оскільки mainstream університети, центри формування цінностей і смислів продовжують залишатися під домінацією теоретиків, ідеологів і бенефіціарів моделі держави загального інтервенціонізму. Не виключено, що поглиблення розриву між ними, цими старими елітами і новими силами, які стануть жертвами накопичених помилок і дефектів, призведе до цілої низки подій, які за своїм змістом можна буде порівняти з взяттям і руйнуванням французької Бастилії.

Головні характеристики довіри у світі у 2001 - 2026 роках

РІК	ГОЛОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОВІРИ	РІК	ГОЛОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОВІРИ	РІК	ГОЛОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОВІРИ
2001	Зростання впливу недержавних організацій	2010	Ефективність і прозорість мають вирішальне значення для довіри.	2019	Довіра на робочому місці
2002	Крах довіри до celebrity CEO	2011	Бізнес повинен стати партнером уряду, щоб відновити довіру.	2020	Довіра: компетентність та етика
2003	ЗМІ з безплатними матеріалами мають більшу довіру, ніж реклама.	2012	Падіння довіри до Уряду	2021	Найбільша довіра до бізнесу
2004	Американські компанії в Європі стикаються з дисконтом довіри	2013	Криза лідерства	2022	Цикл недовіри
2005	Довіра зміщується від влади до людей свого кола і рівня (peers)	2014	Бізнес очолює дискусію про зміни	2023	Орієнтація в поляризованому світі
2006	«Людина така, як я» з'являється як джерело інформації та знань, що заслуговує на довіру.	2015	Довіра необхідна для інновацій	2024	Інновації під загрозою
2007	Більше довіри до бізнесу, ніж до уряду і медіа	2016	Поділ масового класу (mass-class divide)	2025	Довіра та криза образи
2008	Молодь більше довіряє бізнесу	2017	Довіра в кризі	2026	Довіра в умовах ізоляції
2009	Різде падіння довіри до бізнесу	2018	Боротьба за правду		

Джерело: Edelman Trust Barometer 2026 «Trust Amid Insularity». Edelman Trust Institute. January 2026
https://www.edelman.com/sites/g/files/aatuss191/files/2026-01/2026%20Edelman%20Trust%20Barometer%20Global%20Report_Final.pdf

Висновки

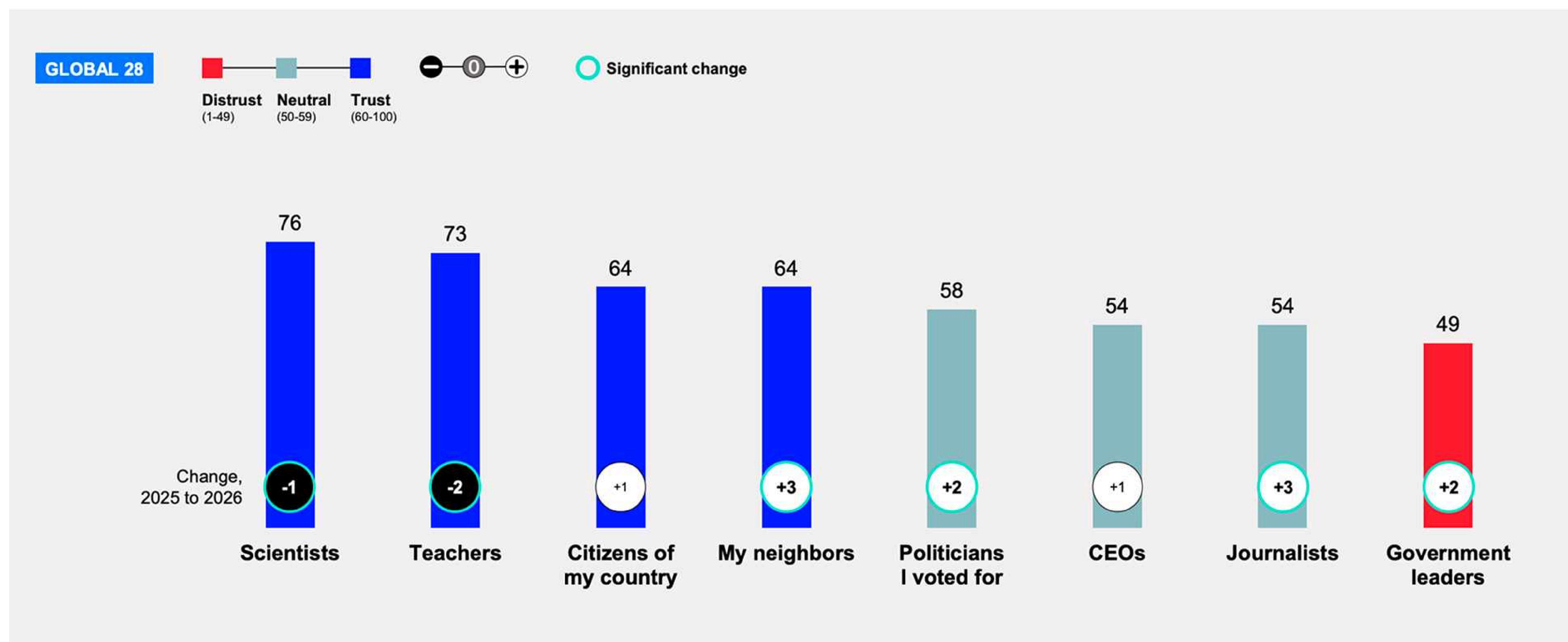
Спочатку політики активно займаються популізмом, замінюючи ринкові механізми та інститути, добровільні громадські інститути державою, а потім не можуть вийти з цієї петлі популізму. Саме так утворилися криза вартості життя (cost of living crisis), криза доступності (affordability crisis), боргова криза, пенсійна криза, демографічна криза, криза системи соціального та медичного страхування. Всі вони є наслідком поступового накопичення державних інвестиційних помилок, витіснення (crowding out) приватного сектора з різних секторів економіки, включаючи фінанси та інноваційну діяльність.

Люди починають усвідомлювати, що держава – це більше про обман і шарлатанство, ніж про соціальні гарантії та сталий розвиток.

З усіх представлених груп людей тільки «лідери уряду» опинилися в зоні недовіри з результатом 49%. Найбільшою довіру мають вчені – 76%. Слідом йдуть вчителі (73%), «громадяни моєї країни» (64%), «мої сусіди» (64%), «політики, за яких я голосував» (58%), генеральні директори – CEOs (54%) і журналісти (54%). Люди, як і раніше, відчувають повагу до статусу вченого і вчителя, забуваючи, що в більшості країн освіта від початкової школи до докторантури перебуває в статусі державної монополії.

Despite Decline, Scientists and Teachers Remain Most Trusted

Percent trust

Думка людини зі статусом «професор», «доктор наук» вважається більш вагомою і правильною. Практика показує, що дуже часто люди з науковими ступенями, на високих посадах в навчальних і науково-дослідних установах зловживають таким статусом. Цим активно користуються різні політичні сили, використовуючи шановане звання вченого для просування своїх інтересів. Таке політико-наукове партнерство переконало суспільство в цілому ряді помилкових гіпотез і тверджень, що вилилося в розширення розміру і функціоналу державного бюрократичного синдикату і поглибило цілий букет кризових явищ на основі таких хибних ідей як «зелений» порядок денний (глобальне потепління, кліматичні зміни), сталий розвиток, нейтралізація економічних, соціальних криз через програми DEI/ESG, концепції «капіталізм стейкхолдерів», «державно-приватне партнерство», «державні інноваційні місії», «безумовного доходу» тощо.

На жаль, пересічна людина не озброєна інструментами розпізнавання пропаганди, маніпуляцій і відвертої брехні, особливо якщо вона упакована в рішення Уряду, прийняті в партнерстві з вченими. У разі виникнення питань він йде за порадою, запитує думку у людини свого кола, рівня і середовища проживання (peers), тобто такої, як він сам. У кращому випадку він спілкується з колегами по роботі, цікавиться думкою свого начальника. Він не виходить за рамки звичного для себе, безпечного для сформованої системи знань і переконань поля. Коло замкнулося.

Але саме в цьому колі накопичуються образи і розчарування. Величезний світ безпрецедентних можливостей, багатства знань і інформації, спілкування і комунікації зводиться до маленької комірочки, яка всіма силами ізолюється від зовнішнього світу. Втрачається контакт з об'єктивною реальністю, зростає недовіра і неприйняття тих, хто є незнайомим і чужим; зростає агресивність і ворожість. І як наслідок, зростає попит на дії держави щодо дискримінації та сегрегації, формуються списки фаворитів, національних пріоритетів, «стратегічно важливих» підприємств і секторів, які отримують для себе найрізноманітніші пільги, дотації та привілеї. В результаті люди самі, своїми руками, розширюють повноваження держави, занурюють свої країни в порочне коло посилення державного інтервенціонізму і глобальної ... недовіри.

Всі аналітичні матеріали Міжнародного Інституту Свободи (ILI) на офіційному вебсайті www.libertyinstitute.org доступні для вільного вивчення, цитування та поширення з релевантним посиланням на джерело.